



ĎÁBLÍK

Elektronický zpravodaj pro členy a přátele Cally • Číslo 205 • Vychází 20. ledna 2021

Milí čtenáři,

každého, kdo se blíží od východu k Novohradským horám, vítá z mírně zvlněné krajiny náhle vystupující hora Vysoká a vedle ní menší dvojice Kraví a Kuní hory. Na zalesněném úbočí té Kraví pak je z velké dálky viditelný poutní kostel Panny Marie Těšitelky v Dobré Vodě. Lze jej spatřit i z našich Borovan a udává se, že snad i z 37 km vzdálené Třeboně. V mluvě památkářů pak „dominanta kostela tvoří zakončení několika pohledových os v území krajinné památkové zóny Novohradsko“. I samotný tři stovky let starý barokní kostel je chráněnou památkou, po letech chátrání nyní již pěkně opravenou. Na pramen léčivé vody vytékající před kostelem, je i přes jeho vydatnost někdy potřeba doslova vystát frontu. Ale velké poutě již na toto místo, jako v tomu bylo v minulosti, nesměřují. Dobrá Voda byla těžce poznamenána, stejně jako celá řada dalších sídel v okolí, historickými zvraty.

Bylo pro mne nemilým zjištěním, že se na tak exponovaném místě, v těsném sousedství kostela začala plánovat stavba svým rozsahem pro toto místo neúměrně velkého kongresového a ubytovacího centra skrývající se pod názvem Poutní dům. Ta podle představ autorů měla nabídnout nocleh 70 lidem, na 125 osob by měla být dimenzována restaurace a přednáškový sál, kaple jen pro 100. Podzemní parkoviště mělo pojmout 100 aut a místo se mělo najít i pro pár autobusů. Protože budova stojí ve svahu, v té zdaleka nejviditelnější části by měla mít nějakých dvacet metrů. Stala by se tak konkurenční pohledově dominantní stavbou vůči kostelu.

Prvním krokem k povolení ale musí být změna územního plánu Horní Stropnice, pod kterou Dobrá Voda spadá a současně i regulačního plánu Dobré Vody. Obě dnes platné územně-plánovací dokumentace s něčím takovým rozhodně nepočítaly. Vůči záměru, nejen jeho „estetické“ rovině, ale také vůči dopadům do okolí, které souvisí s desetitisíci projektovaných navštěvníků ročně, vznikla v místě petice. Rád jsem ji podpořil. Nasbíralo se pod ní za krátkou dobu na 570 podpisů, v létě proběhla i veřejná debata k projektu. Ke konci roku pak přišla milá zpráva, že investor, jímž je církev Rodina Panny Marie, připravované změny územních plánů zastavil. Důvodem je jednak požadavek Krajského úřadu Jihočeského kraje na provedení hodnocení vlivů na životní prostředí (SEA), kterým reagoval i na to, co zaznělo na veřejném projednání. Zejména má být řešena ochrana krajinného rázu – tedy něco, čemu se zpracovatel dokumentace architekt Štěpán vyhýbal jako čert kříži. A samozřejmě i ostatní dopady, které s kumulací takového počtu lidí budou spojené. Druhou ránu záměru dalo nesouhlasné stanovisko krajského odboru kultury a památkové péče, který doporučil projekt přehodnotit, protože by byl ve stávající podobě ohrožením prostředí kulturní památky kostela i dálkových a panoramatických pohledů. Tak uvidíme, co přinesou další měsíce, ale i tento příklad ukazuje, že aktivita se vyplácí a že nic není beznadějně. Ostatně to jako čtenáři našeho Ďáblíka víte dobře sami.

Edvard Sequens

V OBSAHU TAKÉ NAJDETE

Jak Calla chránila pískovny v roce 2020..... str. 3-5

Evropská unie chce podpořit k přírodě šetrné zemědělství. Bude vyžadovat víc mezí, lepší péči o půdu a méně pesticidů

Evropská komise vydala doporučení členským státům, skrze která bude posuzovat rozdělení 10 tisíců miliard korun do zemědělských dotací. Česká republika je kritizována za zvyšující se emise skleníkových plynů ze zemědělství, klesající přírodní pestrost či špatný stav vody, což je mimo jiné spojené s nízkým podílem mezí či alejí, používáním umělých hnojiv a pesticidů.

V ČR mezi roky 2013 a 2018 vzrostly emise skleníkových plynů v zemědělství o 8 %, zejména metanu a oxidu dusného kvůli chovu dobytka a obhospodařování půdy. Při stávajícím tempu se také nejspíš ČR nepodaří naplnit cíle snižování



amoniaku, který v podobě unikajících hnojiv vede ke znečištění podzemních i povrchových vod. ČR má kvůli únikům dusíku jedny z nejhorších evropských podzemních vod, v chemicky dobrém stavu jich není 63 %. V roce 2017 byl průměrný nadbytek dusíku na polích 101 kilogramů na hektar, což je vysoko nad průměrem Evropské unie. Komise proto doporučuje zlepšit péči o půdu například necháváním rostlinných zbytků na poli, či rozvojem ekologického zemědělství skrze vyšší podporu pro farmy, které mají zájem do ekologického režimu přejít.

Evropská komise rovněž komentuje vliv českého přerozdělování evropských dotací na biodiverzitu. Pestrost přírody se v české zemědělské krajině "soustavně plošně zhoršuje" a to zejména kvůli velkoplošnému zemědělství, tedy velikosti polí a nedostatku krajinné struktury. Množství krajinných prvků je "extrémně nízké", což vede k poklesu biodiverzity i nízkému zadržování vody v krajině. Ministerstvo zemědělství by se proto mělo na vznik a udržování krajinných prvků zaměřit, pokud má být naplněn cíl 10 % krajinných prvků na zemědělských plochách do roku 2030.

Evropská komise konstatuje, že "riziko spojené s užíváním pesticidů se snižuje, avšak množství prodaných nebezpečnějších pesticidů v poměru ke všem prodaným pesticidům zůstává vysoké". Vláda by tedy měla podpořit zavádění povinných postupů integrované ochrany rostlin, které použití pesticidů předcházejí preventivními kroky, jako je například častější střídání plodin.

Vláda by také měla podpořit přechod k zdravějším a udržitelnějším potravinám, protože "Česko má stále vysokou míru nepřenositelných nemocí (rakovina, kardiovaskulární onemocnění atd. - pozn. autora) kvůli stravovacím rizikovým faktorům". To znamená přechod ke stravě obsahující více rostlin, ovoce či zeleniny, a méně červeného a zpracovaného masa. V roce 2017 umřelo v Evropské unii přes 950 000 lidí kvůli nezdravému stravování. Evropská komise také upozorňuje, že v porovnání s jinými státy není v ČR dávaná pozornost potravinovému odpadu a neexistují k tomu dostatečné statistiky.

V souladu s doporučeními Evropské komise je výzva Za zdravou a pestrou krajinu, kterou před dvěma týdny spustilo Hnutí DUHA a Česká společnost ornitologická a skrze kterou vyzývá Vládu ČR ke změně českých zemědělských dotací v rámci Společné zemědělské politiky a obnově krajinné struktury, podpoře ekologického zemědělství a lepší péči o půdu.

"Evropská komise zhodnotila, že zemědělská krajina v Česku trpí zejména nedostatkem krajinných prvků. Jejich obnova a rozšíření by napomohlo k řešení mnoha neduhů, jako je nízké zadržetí vody v půdě, vysoká eroze či klesající počty ptáků či hmyzu. Ministerstvo zemědělství však bohužel i přes opakované urgency tento problém odsouvá a naopak se zasazuje o to, aby se na polích muselo vykazovat krajinných prvků co nejméně. K obnově krajinné struktury také zemědělcům nenabízí potřebnou podporu, ať už jde o dotace ze Společné zemědělské politiky či Plánů obnovy," říká Martin Rexa z Hnutí DUHA.

Tisková zpráva Hnutí DUHA (redakčně upraveno)

Jak Calla chránila pískovny v roce 2020



I v roce 2020 se Calla zaměřila na ochranu a biologický průzkum přírodně cenných jihočeských pískoven. Péči o pískovny byl zasvěcen zejména podzim. Jak konkrétně jsme tedy v pískovnářích pracovali?

Vytvoření nové tůně v Pískovně Třebeč: Nová tůň vznikla na pozemku, který Calla před lety dostala darem v Pískovně Třebeč na Borovansku. Nahradila zarůstající staré tůně a podpořila populace obojživelníků, mimo jiné čolků a blatnic, a dalších vodních živočichů. Vzhledem k deštivému podzimu nemohl do pískovny projet bagr, takže jsme

museli přikročit k ručnímu vyhloubení. Velký dík patří Olze Dvořákové, která měla tůň na starosti a nevzdala se ani za nepříznivých okolností.

Vyřezání náletu v Pískovně Lžín: Pokračovali jsme ve vyřezávání náletu ve Lžíně na Soběslavsku, zejména před hnízdními stěnami samotářských včel. V této pískovně jich každoročně hnízdí několik tisíc, a to včetně ohrožených druhů. Prořezali jsme také okolí tůněk, aby se tolik nezanášely listím. U Pískovny Lžín bylo také nutné opravit informační tabuli, která byla patrně záměrně povalena.

Vyřezání náletu v Pískovně u Zemličky: Vyřezali jsme náletové dřeviny u největší tůně, v níž se každoročně rozmnožují všechny tři druhy jihočeských čolků (čolek velký, horský a obecný). Došlo i na ruční vytrhávání náletu na místě výskytu rosnatky okrouhlohlavé a dalších



ohrožených druhů rostlin. Pískovna se nachází nedaleko Hluboké u Borovan.

„Chránit ohrožené druhy v jihočeských pískovnách můžeme pouze díky podpoře a pomoci řady lidí, kterým je třeba poděkovat. V první řadě jsou to kolegové a přátelé, kteří nám pomáhají přímo fyzickou prací nebo s odbornými konzultacemi. Dále pak drobní dárci, kteří naše projekty podporují finančně. Dlouhodobě nám pomáhají také projekty z grantového programu Ministerstva životního prostředí,“ říká Jiří Řehounek z Cally.



Ochrana hnízdiště vlhy pestré: Již několikátým rokem monitorujeme jedinou známou kolonii vlhy pestré v Jihočeském kraji v nejmenované pískovně. Prozatím nejsou zapotřebí větší zásahy. Jsme v kontaktu s vlastníky pozemků v pískovně a domlouváme drobné úpravy hnízdních stěn, které poté provádějí ornitologové.

Geocaching ve službách ochrany přírody: Ve spolupráci s Oldřichem Nedvědem spravujeme několik cachí v přírodovědně zajímavých pískovnách, kde sešlap geocacherů pomáhá udržovat vhodné podmínky pro ohrožené druhy písčiny a písčité stěny. Více se o „ochranářských keškách“ dozvíte z letošní zprávy o vegetačním průzkumu v jejich okolí: http://www.calla.cz/data/hl_stranka/ostatni/geocaching_2020_final.pdf.

Biologický průzkum zaměřený na vodní hmyz a obojživelníky: Ve spolupráci s entomologem Vojtěchem Kolářem proběhl letos velký průzkum vodního hmyzu v jihočeských pískovnách, do něhož jsme zahrnuli i všechny tůně na "našich" lokalitách. V průběhu průzkumu byly v několika pískovnách potvrzeny všechny tři druhy jihočeských čolků a vůbec poprvé zaznamenány některé druhy obojživelníků. Zároveň byla nalezena celá řada ohrožených či vzácně se vyskytujících druhů vodních ploštic, brouků a vážek. Výsledky průzkumu využijeme při další péči o pískovny. Zprávu o průzkumu najdou zájemci zde: http://www.calla.cz/data/hl_stranka/ostatni/ZZ_piskovny_Calla_final.pdf.

„Bohužel se v několika pískovnách ukázal negativní vliv nepůvodních druhů ryb,“ říká Vojtěch



Kolář z Entomologického ústavu AV ČR a Přírodovědecké fakulty JU. „Kvůli nim se v tůních vyskytovalo mnohem méně druhů, hlavně u břehů, kde byly v mělké vodě s dostatkem vegetace chráněny před rybími predátory. V takových tůních nelze nijak manipulovat s vodní hladinou a je pak velmi obtížné nepůvodní druhy eliminovat. Přenášení ryb nebo jiných vodních živočichů na nové lokality proto rozhodně nedoporučujeme,“ dodává Vojtěch Kolář.

Monitoring pískoven: Každoročně probíhá v naší režii také biologický průzkum lokalit, které máme v péči.

Letos byl kromě výše uvedených zaměřen také na Pískovnu Ledenice, kde jsme vloni a předloni vytvořili kaskádu tří tůní. Zásahy byly velmi úspěšné a dnes se již v tůních rozmnožují čolci a žijí ohrožené druhy brouků a ploščic.

„V příštím roce se samozřejmě chystáme v ochraně cenných pískoven pokračovat. Čeká nás opět vytváření tůní, obnova písčin, ale i odstranění nepůvodní invazní křídlatky,“ uzavírá Jiří Řehounek.

Kromě grantů využíváme pro financování ochrannářského managementu pískoven také příspěvky drobných dárců. Číslo účtu pro případné příspěvky je 3202800544/0600, pro ochranu pískoven s variabilním symbolem 222. A ještě jednou díky všem dárcům a pomocníkům, bez nichž by naše snahy byly poloviční.

Tisková zpráva Cally (redakčně rozšířeno)

Obce se budou bránit proti projektu hlubinného úložiště

Obce a spolky z lokalit, které vláda těsně před vánočními svátky potvrdila jako vhodné pro hledání místa pro konečné uložení vysoce radioaktivních odpadů - Březového potoka v Pošumaví, Horky na Třebíčsku a Hrádku na Jihlavsku a které spolupracují v Platformě proti hlubinnému úložišti, se budou dál bránit tomuto projektu. Využijí k tomu všechny dostupné legální možnosti, od informačních aktivit po případné právní kroky. Obrátí se také na nově zvolené samosprávy dotčených krajů a další politiky s žádostí o aktivní pomoc. Chtějí změny v legislativě, které zajistí respektování jejich zájmů. V nadcházející aktualizaci vládní Koncepce nakládání s radioaktivními odpady a vyhořelým jaderným palivem budou prosazovat dlouhodobé skladování jako alternativu uložení do zemské hlubiny.

Starostům i občanům vybraných obcí vadí, že k výběru došlo navzdory neexistujícímu zákonu o zapojení obcí do vyhledávání úložiště, který měl zlepšit nevyhovující postavení obcí v povolovacích

Lokality pro úložiště v roce 2021



řízeních. Ten je jim slibován již desetiletí, od roku 2016 s jeho vznikem počítá také nový atomový zákon. Avšak ani ministr průmyslu Karel Havlíček nepřekonal etapu slibů a požadovaný zákon do konce volebního období nevznikne. Bez toho nyní opět mohou přijít roky podvodů ze strany zodpovědných státních úřadů, jaké obce zažily v předchozí etapě. Příprava, stavba i provoz hlubinného úložiště při tom zásadně ovlivní životy ve vybraných obcích nejen v této generaci, ale i v řadě dalších.

Platforma proti hlubinnému úložišti z důvodů důvěryhodnosti a transparentnosti požadovala, aby celý dosavadní proces výběru lokalit Správy úložišť radioaktivních odpadů včetně podkladových zpráv prošel revizí nezávislým oponentním týmem schopným posoudit problém výběru lokality pro hlubinné úložiště v celé komplexnosti. Nestalo se, výsledky rychlé procesní analýzy firmy Deloitte Advisory, provedené na objednávku ministerstva průmyslu, takovou oponenturou nejsou.

Dotčené obce budou také prosazovat, aby se plnohodnotnou alternativou vůči nyní vládou preferovanému konečnému hlubinnému uložení vyhořelého jaderného paliva stalo jeho dlouhodobé skladování. Pokud jaderný průmysl tvrdí, že nejde o odpad, ale o surovinu, dává taková strategie smysl. V letošním roce mají probíhat práce na aktualizaci Koncepce nakládání s radioaktivními odpady a vyhořelým jaderným palivem České republiky, která se musí otevřít i této variantě.

Petr Klásek, starosta obce Chanovice z lokality Březový potok a mluvčí Platformy proti hlubinnému úložišti řekl: „*Ministr Havlíček po nástupu do funkce ministra průmyslu sliboval práva občanům, opravdové zapojení obcí do případného jednání a hlavně zákon, který by tato práva zajišťoval. Nic z jeho slibů se nenaplnilo, protože současná vláda obce a občany z jimi vytipovaných míst přehlíží. Není to věc peněz, jak nám pan Havlíček podsouvá v dopise, je to principiální záležitost demokracie v naší vlasti.*“

Petr Piňos, starosta městyse Budišov z lokality Horka řekl: „*Se zařazením našich obcí mezi lokality, kde bude pokračovat hledání úložiště, zásadně nesouhlasíme, nevnímáme ho jako objektivní. Při svých dalších krocích proti úložišti se budeme opírat o výsledky místních referend, která u nás proběhla a v nichž občané úložiště odmítli.*“

Antonín Seknička, místostarosta obce Cejle z lokality Hrádek řekl: „*Vládní potvrzení výběru i naší lokality po přehlížení připomínek, bez legitimní oponentury a další odklady zákona o zapojení obcí, znovu jen dokazují nedůvěryhodnost celého procesu výběru.*“



„*Nadále nesouhlasíme s výběrem naší lokality Hrádek a nemůžeme přijímat sliby státu o řádném postupu, které sám stát následně v dalších krocích opakovaně porušuje.*“

Tisková zpráva Platformy proti hlubinnému úložišti

Hlubinné úložiště - Otázky a odpovědi?

Správa úložišť radioaktivních odpadů (SÚRAO) připravila pro obyvatele obcí preferovaných lokalit informační text *Hlubinné úložiště - Otázky a odpovědi*, který dostali do schránek ať již samostatně nebo v obsahu podzimního čísla *Zpráv ze Správy*. Podíváme se nyní na některá obsažená tvrzení s pomocí studií a technických zpráv Správy úložišť radioaktivních odpadů, které si kromě webu této instituce můžete stáhnout také ze stránek www.nechcemeuloziste.cz.

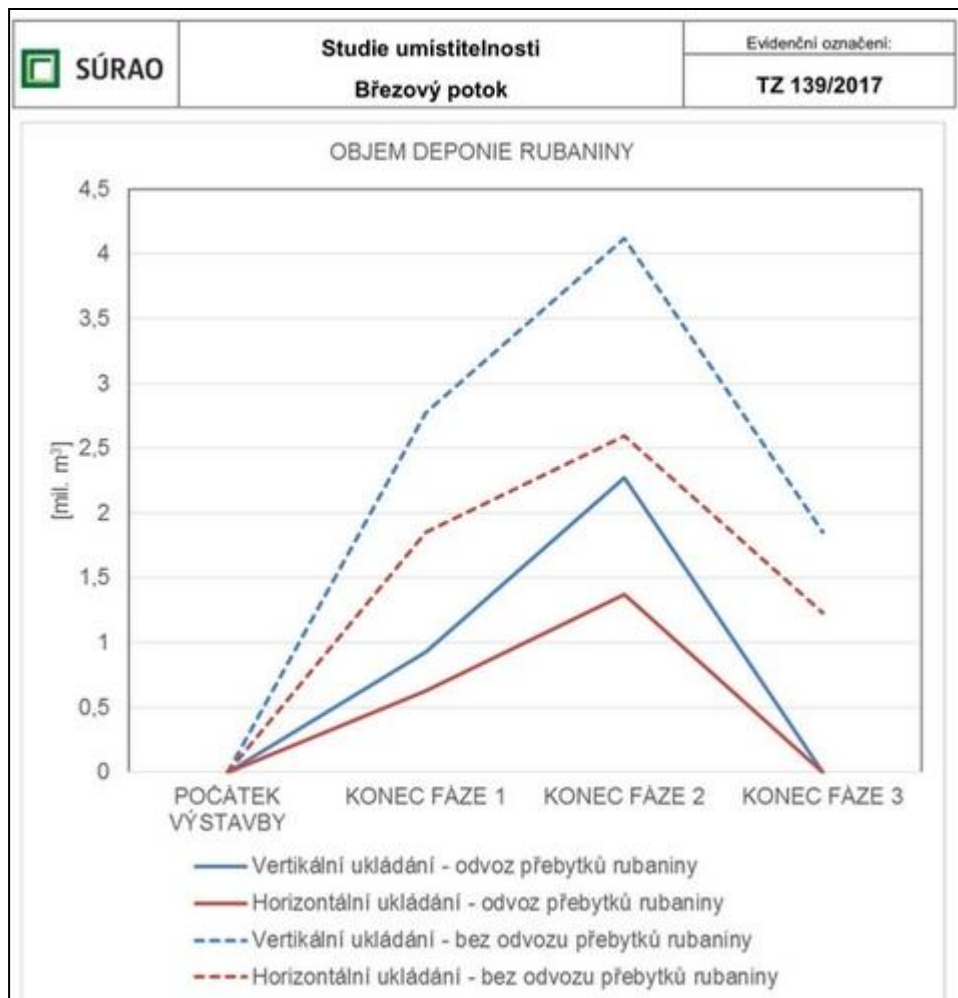
„Podzemní část úložiště by se měla rozkládat na ploše 2 až 3 kilometrů čtverečních pod povrchem.“

Pokud se podíváme do technických zpráv, které k jednotlivým lokalitám i k závěrečnému výběru zveřejnilo SÚRAO, uvidíme jiné, větší hodnoty, kdy jen plochy pro ukládání odpadů mají v závislosti na lokalitě a způsobu ukládání zabrat 3 až 4 kilometry čtvereční. Ale podzemní dílo bude mít i další

provozy a tak lze sáhnout po Aktualizaci referenčního projektu hlubinného úložiště v hypotetické lokalitě, který pro podzemní část počítá 4,4 kilometru čtverečních.

„Velikost nadzemního areálu se pohybuje řádově okolo 20 hektarů.“

Pro lokalitu Janoch počítají zveřejněné zprávy SÚRAO, konkrétně studie dopadů na životní prostředí plochu 26,5 hektaru. Ve všech lokalitách, pokud nebude nalezeno přijatelnější řešení, jako je dostatečně velký opuštěný lom v dosahu, bude třeba připočítat plochu pro haldu vytěžené horniny, kterou nebude možné odprodat, ale bude zapotřebí ji uchovat pro zavážení úložiště. A ta by dle lokality a způsobu výrubu mohla zabrat i takřka 14 ha.



„Ukládací kontejner musí vydržet až stovky tisíc let.“

Radiotoxicita vyhořelého jaderného paliva se dostane na úroveň přírodní uranové rudy až za nějakých 200-300 tisíc let, v závislosti na složení paliva a jak dlouho bylo v reaktoru. Pouze teoreticky by takovou dobu kontejner vydržet mohl, tloušťka oceli je navrhována tak, aby neprorezel dříve než za sto tisíc let. Ale zatím je tento materiálový výzkum prakticky na svém počátku a stojí před otázkami jak naopak omezit či vyloučit rychlejší korozivní procesy v důsledku přítomnosti mikrobů či vzájemného působení oceli, těsnících vrstev i prvků obsažených v podzemní vodě. Tvrzení, že „musí vydržet“ není dnes podloženo věrohodnými fakty. Naopak konzervativně je nutné předpokládat selhání bariéry kontejnerů mnohem dříve, a tak nabývá na důležitosti i plánovaná jílová bariéra a zejména samotná hornina v místě úložiště a proudění vody v ní, aby se uvolněné zářící jedy nedostaly na povrch nebo do pitné vody.

„SÚRAO bude dodržovat všechny požadavky právních předpisů týkající se ochrany vodních zdrojů tak, aby nemohlo dojít k jejich ohrožení.“

To se předpokládá, ale i při nejlepší vůli a pečlivosti se nelze rizikům pro vodní zdroje vyhnout. Autoři Studií vlivů na životní prostředí pro vybrané lokality, které nechalo zpracovat SÚRAO, mezi vlivy na podzemní vody uvádí: „Významnější vlivy jsou spojeny s výstavbou důlního díla spojujícího povrchový areál s hlubinnou částí úložiště. Lze předpokládat, že hloubení jam a úpadnice jako přístupových cest do podzemí hlubinného úložiště se projeví v bezprostředním okolí těchto úvodních důlních děl poklesem hladiny podzemních vod. Výstavba hlubinného úložiště ovlivní režim podzemních vod v přípoверхové části horninového masívu, technickým odhadem v závislosti na skladbě horninových struktur cca do 50 metrů hloubky. Vyloučit nelze pokles hladiny podzemní vody, zánik lokálních zdrojů podzemních vod a příp. pokles průtoků v povrchových tocích.“

„Jak ovlivní úložiště život obyvatel a co mohou obce očekávat? Nejvíce při výstavbě. Bude probíhat samotná těžba, odvoz rubaniny a další práce, uděláme ale všechno pro to, aby zásah do běžného chodu obcí byl minimální, a to i v porovnání s obdobnými stavbami.“

I v další části materiálu jsou zmiňována jen pozitiva. Starostům a obyvatelům vybraných obcí by ale měla být otevřeně prezentována i druhá strana mince. Popisují ji Studie dopadů na životní prostředí zpracované pro SÚRAO: „Jako negativní vlivy lze v okolí povrchového areálu očekávat omezení individuální výstavby pro trvalé bydlení a rekreaci v dotčeném území, možný pokles cen pozemků a nemovitostí a případný pokles rekreační přitažlivosti pro obyvatelstvo. Tento pokles může být z části kompenzován přistěhováním zaměstnanců do sídel v okolí hlubinného úložiště.“

V případě sportovně a turisticky využívaného Čeříнку v lokalitě Hrádek pak studie uvádí: „Psychologický vliv přítomnosti hlubinného úložiště pravděpodobně sníží atraktivitu území.“ Pro Horku a Březový potok pak dokonce: „Psychologický účinek blízké existence hlubinného úložiště v případě rekreačního využití území by mohl být velmi významný. Ve svém důsledku by mohl znamenat odliv rekreatantů a majitelů rekreačních objektů ze širokého okolí.“

Významné bude v některých místech i navýšení těžké nákladní dopravy při stavbě úložiště. Stavba však neskončí zprovozněním úložiště v roce 2065, podzemní prostory se budou rozšiřovat postupně dlouhé desítky let.

Edvard Sequens

Správa úložišť opět utajovala informace nezákonně

Městský soud v Praze [zrušil](#) další rozhodnutí ředitele Správy úložišť radioaktivních odpadů (SÚRAO), kterým v roce 2017 odmítl poskytnout informace spolku Calla – Sdružení pro záchranu prostředí podle zákona o svobodném přístupu k informacím. Soud pro odmítnutí poskytnout technicko-ekonomické studie realizace výzkumného programu Podzemního výzkumného pracoviště Bukov nenašel žádný zákonný důvod a vrátil věc k novému rozhodnutí. Callu v této soudní při zastupovala právní kancelář Doucha Šikola advokáti s.r.o.. Calla již v minulosti vůči utajování informací ze strany SÚRAO u soudu uspěla, a to v roce 2002 a 2016.

Calla o technicko-ekonomické studie, které měly zpětně odůvodnit ražbu podzemních tunelů v dnes bývalém uranovém dole v Rožně pro potřeby Správy úložišť radioaktivních odpadů, požádala, jelikož od počátku kriticky sleduje podivný vznik tohoto projektu. Ten na svůj provoz již nyní nabaluje další a další požadavky na veřejné financování v miliardách korun.

K projektu Podzemního výzkumného pracoviště Bukov se naposledy kriticky vyjádřil Nejvyšší kontrolní úřad: „Výdaje na provoz pracoviště nepovažuje NKÚ za dostatečně účelné a hospodárné.“. Již dříve vážné pochybnosti o smysluplnosti vznášel Státní úřad pro jadernou bezpečnost.

Edvard Sequens, energetický konzultant sdružení Calla, řekl: „Nesmyslné utajování informací, které by měly být veřejně dostupné, bylo dlouho standardem práce Správy úložišť. Nový ředitel tak svým rozhodnutím, před které ho postavil rozsudek, bude moci dokázat, že tato praxe se stala minulostí. A zejména, že v případě Bukova není co tajit.“

Edvard Sequens



Zpravodaj "Jaderný odpad" - 2/2020



Návrh čtyř lokalit vybraných Správou úložišť pro konečné složiště vysoce radioaktivních odpadů potvrdila vláda až na Vánoce. Obyvatelé obcí v lokalitách Březový potok, Janoch, Horka a Hrádek tak dostali opravdu nechtěný dárek. Oproti tomu zákon, který měl s výběrem přijít a posílit práva obcí, nepřišel. A do voleb ani nepřijde. I ministr Havlíček totiž ví, že „slibem nezarmoutíš“. Do roku 2030 tak čekají vybrané obce práce spojené s hledáním vhodného místa a s tím spojená propagační kampaň.

Skrze zpravodaj, který vydala Calla ve spolupráci s Hnutím DUHA, přinášíme informace na státu nezávislé o názorech dotčených obcí, spolků a o jejich aktivitách. Také stanoviska Platformy proti hlubinnému úložišti. V čísle 2/2020 rozporujeme i některá tvrzení, které Správa úložišť uvádí ve svých informačních materiálech.

Stáhněte si ho zde: https://temelin.cz/images/PDF/JO_2_20_RGB.pdf

Edvard Sequens

Udržitelný rozvoj se nekoná. "Územní plán" České republiky nahrává betonování

Politika územního rozvoje (PÚR), kterou se musí řídit všechny územní plány, [prochází změnami](#). Namísto s udržitelným rozvojem strategie počítá se zastaralými a prokazatelně škodlivými záměry, na žádost investorů umožňuje vést nově infrastrukturní stavby přes chráněná území, místo podpory obnovitelných zdrojů nahrává uhlobaronům a zcela ignoruje podporu výstavby dostupného bydlení nebo dává přednost neudržitelné dopravě.

Aktualizaci závazného a strategického dokumentu mohou občané připomínkovat do 15. února 2020. Přesný postup najdete [zde](#).

"Česká republika na řešení nejpálčivějších problémů rozvoje rezignovala. Je na nás, občanech, abychom se do aktualizace Politiky územního rozvoje zapojili, jinak se podpory dostupného bydlení, udržitelné dopravy, obnovitelných zdrojů energie, řešení sociální segregace, suburbanizace a adaptace na změnu klimatu jen tak nedočkáme," vyzývá Václav Orcígr z Arniky.

"V návrhu aktualizace chybí odpověď na řadu nových výzev, kterým čelí obyvatelé měst a vesnic. Naopak zůstávají záměry, které zcela odporují udržitelnému rozvoji a ochraně přírody a krajiny ve 21. století. Zářným příkladem je zastaralý a škodlivý koridor Dunaj-Ondra-Labe, jehož přínosy dávno zpochybnila řada odborníků a je třeba jej jednou provždy smést se stolu," uvádí Petra Kolínská ze Zeleného kruhu.

Neudržitelná doprava a krize bydlení nejsou pro stát problém

PÚR je závazná pro kraje i všechna města a obce. Díky tomu je vynikajícím nástrojem, který pomáhá řešit konkrétní problémy na celonárodní úrovni. Ministerstvo pro místní rozvoj bydlení, ani dopravu

strategicky řešit nehodlá. Dostupné bydlení nebo udržitelná doprava mají podle úředníků řešit jen resortní a regionální strategie, které jsou ovšem nezávazné. Ani tady se zlepšení nejspíš nedočkáme.

Radši uhlí než obnovitelné zdroje

Strategie územního rozvoje nepočítá s ukončením povrchové těžby hnědého uhlí výměnou za podporu obnovitelných zdrojů. Naopak stanovuje, že konkrétně výstavbu větrných elektráren je třeba "účinným způsobem regulovat a zamezit rizikům překotně se rozvíjející výstavby větrných elektráren."

Sucho vyřešíme... větším suchem

Novinkou je vymezení oblastí sucha, které zahrnuje skoro celé území republiky. Zadržování vody v krajině stát hodlá řešit nejhorším možným způsobem, výstavbou nádrží (např. na Bruntálsku nebo v okolí lázní Teplice nad Bečvou), kvůli kterým budou zničeny říční nivy, zhorší se bilance vody v krajině a dojde ke snížení spodních vod. Další opatření ke zmírnění dopadů změny klimatu jsou pouze obecná.

Zastaralé a škodlivé projekty mají zelenou

Podle požadavků investorů nově mohou rychlostní komunikace, tranzitní plynovody nebo vedení vysokého napětí vést skrz zvláště chráněná území. Ohrožen je nyní Lednicko-valtický areál, který patří mezi památky UNESCO, nebo CHKO Pálava. Škodám se kvůli infrastrukturním stavbám nevyhnou ani CHKO Bílé Karpaty, Labské pískovce nebo České Středohoří.



Dokonce přetrvávají vyloženě zhoubné záměry, jako je kanál Dunaj-Odra-Labe, vltavská vodní cesta až k Českým Budějovicím nebo rozšiřování kapacit pražského a nově i brněnského letiště, které vůbec neodpovídají udržitelnému rozvoji.

PÚR čeká připomínkování

Dnešní PÚR vznikla v roce 2008, aktualizací prošla v roce 2015 a pro její novou aktualizaci je nejvyšší čas. V pondělí 11. ledna proběhlo veřejné projednání návrhu aktualizace, který veřejnost může připomínkovat v rámci hodnocení dopadů na životní prostředí SEA do 15. února.

Ministerstvo pro místní rozvoj tvrdí, že připomínkovat lze pouze části, které se aktualizací mění. To je však zavádějící tvrzení. Podle [zadání](#) má aktualizace a tudíž i připomínky obyvatel prověřit aktuálnost PÚR jako celku.

Co je PÚR

PÚR určuje základní koncepci rozvoje naší republiky, stanovuje republikové priority územního rozvoje a úkoly k jejich naplnění. Na rozdíl od mnohých politik a strategií je však závazná. Povinně se propisuje do krajských zásad územního rozvoje a územních plánů všech obcí. Směřování nastavené PÚR je proto zásadní.

Tisková zpráva Zeleného kruhu a sdružení Arnika

Do připomínkování politiky územního rozvoje se může zapojit každý. Přesný postup najdete zde: https://www.mmr.cz/getattachment/dcd99470-626c-49ab-9d4d-952cff573041/72442_2020_81_Oznameni_Uredni_deska_MMR_A4PUR.pdf.aspx?lang=cs-CZ&ext=.pdf

Vábení sirén

Vstup do politiky (a dlouhodobý pobyt v ní) vyvolává v řadě lidí touhu po hledání veřejných nepřátel. V tu chvíli bývají „ekoteroristé“ první na řadě. U Miloše Zemana, Václavů Klausů, Andreje Babiše nebo mnoha jihočeských politiků jsme si už zvykli, u jiných to ještě pořád překvapuje. Naposledy to předvedl bývalý šéf české pobočky Transparency International.

„To co dělá Patrik z Děti Země je zločinné, nemá to s ochranou přírody už nic společného, jen obstrukce,“ napsal 5. ledna 2021 na svůj Twitter David Ondráčka, nyní jedna z hlavních tváří nového politického uskupení Lidé PRO.

Napsal to v souvislosti s dostavbou obchvatu Přerova na dálnici D1, z jehož zdržování neomylně viní Děti Země. Ani slovem se však nezmninil o tom, že dálnice má vést přes přerovskou městskou část Dluhonice a Ředitelství silnic a dálnic ČR narýsovanou čáru tvrdošjně odmítá posunout o 150 metrů. Od procesu EIA už dvacet let.

Proč? Protože to nejde. Protože je (rok co rok už dvacet let) pozdě, neboť by se stavba prodražila a termín dokončení prodloužil. Na témže dálničním úseku se v letech 2014 – 2017 překreslila veliká mimoúrovňová křižovatka, což zajistil tehdejší ministr dopravy a přerovský zastupitel za ANO Antonín Prachař. Posunout dálnici kousek dál od Dluhonic však nešlo, protože by se stavba zpozdila. Rozumíte?

Za zpoždování dálničních staveb však můžou v České republice docela jiné faktory než připomínkování nevládních organizací. Obvykle jde o špatnou přípravu státního investora, nedodržování zákonů, pomalou práci státních úředníků, salámovou metodu povolování dopravních staveb. Zpožďují se totiž všechny dálnice, a to bez ohledu na to, zda se jejich připomínkováním ochránci životního prostředí zabývají. A pokud jim úřady nebo soudy dají za pravdu, jako se to stalo v říjnu 2020 zrušením změny územního rozhodnutí pro obchvat Přerova, znamená to, že byl porušen zákon. Za takové zdržení však evidentně nemohou žalobci, ale žalovaní. V tomto případě krajský úřad v Olomouci, olomoucký magistrát a Ministerstvo životního prostředí.

Aby však problém pochopil alespoň orientačně, musel by si David Ondráčka k tématu něco nastudovat. O dost jednodušší je na Twitter napsat silné prohlášení a zločinných obstrukcích, které potěší nalomené voliče hnutí ANO, na něž má údajně nové Minářovo hnutí spadeno. Možná by si měl Ondráčka vzpomenout na vlastní spory s Andrejem Babišem, jehož výpady vůči Transparency International a neziskovému sektoru teď bezděky kopíruje. Vábení sirén populismu je však zjevně svůdnější.

David Ondráčka určitě není první, ani poslední. V květnu 2010 se to v rámci volební kampaně do Sněmovny přihodilo i Martinu Bursíkovi. *„V roce 2005 bylo rozhodnuto o trasování dálnice, nyní je to jen papírová válka a občanům to nic dobrého nepřinese,“* prohlásil tehdejší lídr Zelených v Ústeckém kraji a vyzval Děti Země a další odpůrce, aby přestali „blokovat“ výstavbu D8. Vzápětí v červnu zrušil soud pro tuto dálnici územní rozhodnutí a v červnu 2013 její stavbu zničil rozsáhlý sesuv půdy, na jehož riziko marně a opakovaně upozorňovali osmnáct let geologové a – Děti Země

Jiří Řehounek



Lunapark Lipno, s. r. o.

Mnoha developerům a lokálním politikům se zřejmě zdá, že levý břeh Lipna je ještě málo zastavěný. Předloni se Calla vyjadřovala ve zjišťovacím řízení k projektu na rekreační satelit v Kovářově, který krajský úřad poslal do procesu posuzování vlivů na životní prostředí, a čekáme tedy na předložení dokumentace EIA. A na sklonku loňského roku bylo zahájeno další zjišťovací řízení. Tentokrát by chtěl developer stavět zhruba 140 nových staveb pod souhrnným názvem „Rozvojová plocha Karlovy Dvory“ nedaleko Horní Plané.

Jedná se o rozsáhlý záměr, který by na velice dlouhou dobu (v zásadě trvale) změnil okolní krajinu, navíc v CHKO a poblíž lipenské nádrže. Jeho realizace by znamenala další zvýšení negativních vlivů tvrdého turismu na okolí posuzovaného areálu. Mimo jiné jde o nové hotelové kapacity 130 pokojů, už zmíněné novostavby objektů pro bydlení nebo daleko spíše pro individuální rekreaci, dva přístavy pro jachty, nové zpevněné plochy nebo zvýšený pohyb automobilů (cca 300 aut denně) a lidí, akustický či světelný smog aj. Z hlediska rozlohy posuzovaného areálu jde o větší území, než jaké zabírá dnešní místní část Karlovy Dvory, která na něj přímo navazuje. I proto Calla ve svých připomínkách požádala, aby byl záměr podroben dalšímu posuzování v rámci procesu EIA.

Navrhli jsme mimo jiné, aby byl nový rekreační satelit posouzen ve variantách a vyhodnoceny jeho kumulativní vlivy ve vztahu k dalším záměrům na levém břehu Lipna. Dále požadujeme vyhodnotit nepřímé vlivy na nadregionální biokoridor Vltavská niva – Dívčí kámen, na přístup veřejnosti do krajiny nebo ochranné vodárenské pásmo Lipna. Pozastavili jsme se také nad tím, že výstavba nového sídelního útvaru je v rozporu se zákonným zákazem, který platí ve III. zóně CHKO Šumava. I v případě Karlových Dvorů se krajský úřad ztotožnil s našimi připomínkami a poslal záměr do celého procesu EIA.

Budeme tedy čekat, s čím přijdou oba investoři v dokumentacích EIA. Očekávat, že by svoje záměry vzdali, bohužel nelze.

Jiří Řehounek

I ty, Brute? Bude odpad spalovat i českobudějovická teplárna?

Hledání nových zdrojů energie namísto zapovězeného uhlí se zřejmě ani v Českých Budějovicích neobejde bez přešlapů. Pálení odpadů ve velkokapacitní spalovně je jedním z nich. Nezanedbatelný nárůst kamionové dopravy, produkce toxického popílku nebo riziko zablokování recyklace a předcházení vzniku odpadů v Jihočeském kraji jsou jen některými z mnoha negativních důsledků, které s sebou stavba spalovny v Českých Budějovicích přinese.

Pálení uhlí je na ústupu. Provozovatelé tepláren po celé České republice to dobře vědí, a proto hledají jiné cesty, jak teplo získávat. Strategie českobudějovické teplárny zahrnuje napojení na několik desítek kilometrů vzdálenou temelínskou jadernou elektrárnu, spalování biomasy v podobě dřevní štěpky a spalování odpadu v takzvaném zařízení na energetické využívání odpadů (ZEVO), jinými slovy ve velkokapacitní spalovně odpadů.

Kapacita českobudějovické spalovny by podle stávajících plánů měla dosahovat 160 tisíc tun spálených odpadů za rok. Spalovna by měla stát v okrajové části Českých Budějovic, ve Vrátně, na místě dosluhující uhelné výtopny, v současnosti používané jako záložní zdroj energie. Ačkoli plán na stavbu spalovny ještě nedošel ani do fáze posuzování vlivů na životní prostředí (EIA), již nyní kolem něj vyvstává řada důležitých otázek.

Spalování odpadů zapadá podle zástupců českobudějovické teplárny do plánu na odklon od neobnovitelných zdrojů energie, který teplárna plánuje uskutečnit do roku 2030. *„Uvažovat o odpadech jako o obnovitelném zdroji energie je ale hrubý omyl. Většina spalovaného odpadu je totiž vyrobená z ropy. Jde tak téměř o totéž, jako spalovat uhlí. Navíc spálením vyletí většina energie i surovin uložených v odpadech komínem, místo aby byly třeba recyklovány nebo využity jinak,“* míní Sarah Ožanová z Arniky.



Podle předběžných výpočtů by v důsledku dopravy spojené s provozem spalovny přibyl v Novém Vrátě v průměru jeden kamion na každých 8 minut. Obyvatelé Nového Vráta se obávají především zvýšené hustoty dopravy, která s sebou přinese i víc hluku, otřesů, emisí a prachu. V projektu se sice uvažuje o dopravě odpadů po kolejích, nakolik to však bude reálně možné, zatím není jasné. *„Pokud nebude odpad převážen po kolejích, celá lokalita, ve které žije řada rodin s malými dětmi, pocítí nežádanou zátěž,“* doplňuje Jitka Straková z českobudějovické pobočky Arniky.

Po spalování odpadů zůstává velké množství zbytků, přesněji popelu, strusky a toxického popílku, a to v množství zhruba, které odpovídá zhruba třetině spáleného materiálu. Na tento fakt upozorňuje i zástupce místní Strany zelených, Stanislav Černý. *„I s ohledem na to, že do budoucna by se měla zvýšit míra recyklace odpadu až na 65 procent, skládkování tohoto toxického odpadu vychází v dnešní době na dva tisíce korun na tunu, to znamená, že by to zatížilo rozpočet o dalších sto milionů korun ročně,“* řekl Černý Českému rozhlasu.

Samotné České Budějovice by v současnou chvíli kapacitu spalovny naplnily jen z jedné čtvrtiny – jejich produkce odpadů se pohybuje kolem 40 tisíc tun ročně. Zbytek odpadu by se tedy musel dovážet z širokého okolí. České Budějovice i Jihočeský kraj však musí, stejně jako všechna ostatní města a obce, naplňovat nový český odpadový zákon, který začal platit od ledna 2021. Ten požaduje zásadní zvýšení recyklace odpadů na úkor jejich skládkování. Dosažení ambiciózního cíle materiálové recyklace na úrovni 60 % v roce 2025, 65 % v roce 2030 a 70 % v roce 2035 nebude možné bez investic do recyklace odpadů a předcházení jejich vzniku. Spalování odpadů jde proti tomuto trendu a je dle evropské odpadové legislativy spolu se skládkováním považováno za jeden ze dvou nejhorších způsobů nakládání s odpadem.

„Pokud se v Českých Budějovicích spalovna skutečně postaví, bude ji třeba zásobovat stejným množstvím odpadů řadu let a desetiletí. O to se budou muset postarat buď města a obce v regionu, což může zcela zablokovat jejich snahu množství vyprodukovaných odpadů naopak snižovat, nebo doprava odpadů ze zbytku České republiky nebo dokonce ze zahraničí. Stavbu spalovny navíc plánuje také teplárna v nedaleké Plané nad Lužnicí, v Mělníku, v Opatovicích nad Labem, Uherském Hradišti nebo v Karviné. Čtyři další spalovny už navíc v České republice máme. Zbývá tak otázka, kde budou po roce 2025 nebo 2030 všechny tyto spalovny své odpady ke spálení vlastně shánět,“ uzavírá Sarah Ožanová.

Sarah Ožanová & Jitka Straková, Arnika

Sčítání ptáků na krmítkách se zúčastnilo už přes 17 tisíc dobrovolníků



Třetí ročník celorepublikového sčítání ptáků na krmítkách Ptačí hodinka opět vzbudil u veřejnosti velký zájem. Podle průběžných výsledků se zapojilo více než 17 tisíc sčítatelů. Česká společnost ornitologická získá díky spolupráci dobrovolníků důležité údaje o ptácích, kteří u nás zimují. Lidé mají čas na posláni svých pozorování do 15. ledna.

Už nyní jsou k dispozici průběžné výsledky. „Aktuální počet (10. ledna v 19:00) odevzdaných sčítání je 12 690 od 17 548 účastníků, kteří pozorovali 401 733 ptáků. Loni touto dobou to bylo 10 268 sčítání od 14 294 účastníků,“ komentuje průběžný stav koordinátorka Ptačí hodinky Alena Skálová.

Účastníci při hodinovém pozorování zapisovali vždy nejvyšší počet současně spatřených jedinců každého druhu. I když ke sčítání nebylo nutné ani vlastnit krmítko, většina sčítání pochází právě z jejich okolí. „Podle průběžných výsledků je zatím na prvním místě pozorovaných ptáků sýkora koňadra, kterou následují vrabec polní a vrabec domácí,“ říká Skálová.

Ornitologové sbírají i data o tom, že v danou hodinu žádný pták na krmítko nepřiletěl. „I tyto údaje jsou pro nás důležité a prosíme sčítatele o jejich zaznamenání. „Prázdná“ pozorování tvoří prozatím 2 % sčítání, podobně jako loni,“ vysvětluje Skálová.

„Dobrovolná účast veřejnosti je jedinou možností, jak získávat potřebné údaje z rozsáhlého území. Moc nás těší, že se do sčítání opět zapojilo tolik dobrovolníků. I přes nestandardní situaci ve školách sčítaly nejen první a druhé třídy na živo, ale i vyšší ročníky během distanční výuky. Všem patří velký dík,“ podotýká Skálová.

Sčítání ptáků na krmítkách je dlouhodobým projektem občanské vědy. „Díky spolupráci s veřejností se dozvíme, kteří ptáci u nás zimují. Časem, v horizontu několika let, získáme přehled, jací ptáci ubývají a přibývají a také zjistíme, jaké prostředí nejradyji využívají,“ vysvětluje Skálová.



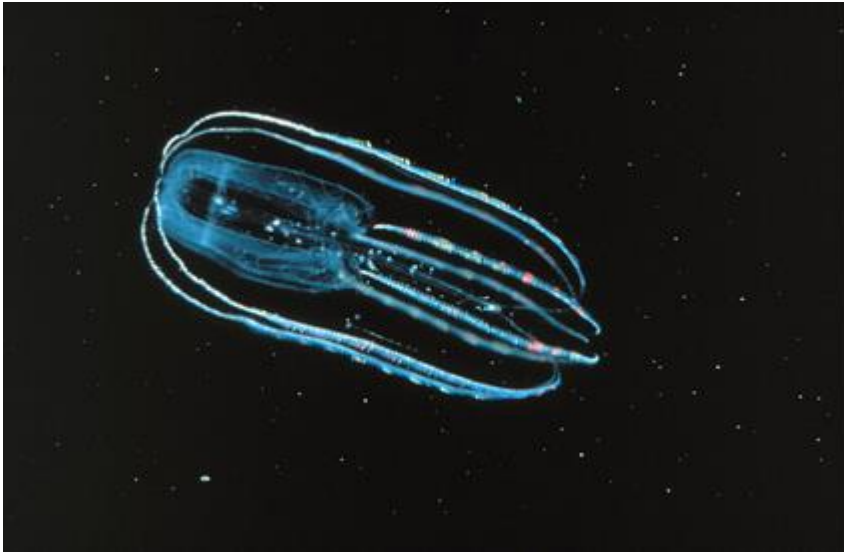
Loni se do sčítání zapojilo více než 21 tisíc sčítatelů, kteří pozorovali téměř půl milionu ptáků. Kolik lidí se celkově zapojilo letos, to ornitologové zjistí až po 15. lednu, kdy začnou údaje vyhodnocovat. „Podle našich předpokladů bychom finální výsledky mohli mít v únoru,“ odhaduje Skálová.

Ornitologové během víkendu také vyzývali účastníky k zaslání fotografií ze sčítání. Sešlo se jich několik stovek a ke zhlédnutí jsou na Flickru ČSO. Lidé mohou [nahřávat](#) fotografie až do konce února.

Čtvrtý ročník sčítání ptáků na krmítkách uspořádá Česká společnost ornitologická 7.–9. ledna 2022.

Tisková zpráva ČSO

Kam s těmi žebnatkami?



V dávných molekulárně genetických dobách (asi před 10 lety) byly žebnatky živočišným kmenem, který skoro nikdo neznal, a biologové s ním různě šoupali systémem. Dlouho byly považovány za blízké příbuzné žahavců, neb někteří vlastní žhavé buňky. Zjistilo se však, že je získávají ze sežraných medúz. Pak se myslelo, že jsou sesterskou skupinou žahavců (a třetí sestřička do party byli skoro všichni ostatní živočichové s dvoustrannou souměrností těla, třeba my).

Po přečtení genomu jedné žebnatky bylo ale všechno jinak. Jde nejspíš o tzv. skupinu bazální, tedy sesterskou ke všem ostatním živočichům, která se od zbytku jako první odštěpila. Jejich „pokročilé“ znaky (nervová soustava, svalstvo, smyslové orgány aj.) tedy vznikly buď nezávisle na našich, nebo je mají živočichové prostě od začátku.

Žebnatky dnes stále skoro nikdo nezná, ale máme o nich konečně jasno. Přinejmenším do publikování další molekulárně genetické studie.

Jiří Řehounek

Klokotská alej desátou Alejí roku Jihočeského kraje

První místo jubilejního ročníku ankety v Jihočeském kraji vybojovala Klokotská alej s 397 hlasy. Celonárodní vítězkou se stala Svárovská alej v Jihomoravském kraji, pro kterou hlasovalo 585 lidí.

„V počtu nominací padl další rekord. O desátý titul soutěžilo neuvěřitelných 132 alejí a stromořadí ze všech krajů České republiky, pro které hlasovalo bezmála 7 tisíc lidí. Pro nás to je důkaz, že si lidé nádherných alejí váží a jsou na ně patřičně hrdí. Celonárodní i regionálním vítězkám gratulujeme a přejeme stovky let zdravého růstu,“ říká Karolina Kostíková z Arniky.

Klokotskou alej s křížovou cestou tvoří lípy vysázené v roce 1836. Alej vede od Klokotského kláštera směrem k Tismenickému údolí a od roku 1973 patří mezi chráněné památné stromy. Vítěznou nominaci zaslala Kateřina Trsková.





Výsledky hlasování v Jihočeském kraji

1	Klokotská alej	397
2	Českovelenická kaštanová alej	169
3	Hraběcí cesta v Plané nad Lužnicí	47
4	Láska, Víra, Naděje	39
5	Alej Naší zahrádky	10
6	Lipová alej Tyršův sad	6
7	Akátová alej u Suchomelského mlýna	3
8	Svatojánské jeřábové stromořadí	3
9	Javorová alej u Nové Vsi	3
10	Dubová alej Suchomel	2

Kompletní výsledky ankety najdete na <https://www.alejroku.cz/2020/vysledky-2020>

Všech 14 regionálních vítězů se může těšit na dárkové balíčky s poukazy od Fotoškoda, knihy o památných stromech, dárky od Muzea Karla Zemana, rodinné vstupenky do Muzea rekordů a kuriozit, vstupenky do botanických zahrad po celé České republice a mnohé další.

Cílem ankety Alej roku je přitáhnout pozornost lidí k alejím, které patří ke zdravé a fungující krajině. Nezáleží, zda jde o aleje známé, neznámé, vzrostlé, mladinké, ve městech, v krajině, kolem silnic nebo turistických tras. O vítězství může nakonec rozhodnout mimořádná krása, silný příběh, snaha o záchranu nebo úsilí místních patriotů uspět v konkurenci z celé republiky.

Tisková zpráva Arniky

Šumavská mozkovka 2020

Správa CHKO a NP Šumava opět pořádá soutěž Šumavská mozkovka, v níž veřejnost hlasuje o nejlepší popularizační článek s šumavskou tematikou. Letos soutěží články o želuškách, Lipanech, pravěku, rozchodníku huňatém, ale i knihách Karla Klostermanna. Podrobnosti najdete a hlasovat můžete zde: <https://www.npsumava.cz/navstivte-sumavu/casopis-sumava/mozkovka-2020/>.

Jiří Řehounek

Z ĎÁBLÍKOVA ARCHIVU

První číslo zpravodaje Ďáblík mohli naši členové a přátelé spatřit v říjnu 1999. Zpočátku vycházel jen čtyřikrát do roka, jak se sami můžete přesvědčit [na stránce](#), kde pro Vás máme všechny. Se začátkem vydávání již třetí stovky Ďáblíka jsme se rozhodli zabrousit do tohoto archivu a po dvaceti letech vytáhnout na světlo články představující, co nás tehdy těšilo i trápilo a představit Vám skrze jejich texty i naše bývalé kolegyně a kolegy. Někdy možná překvapí podobnosti dění s dneškem, či jak se některé záležitosti táhnou téměř přes celou lidskou generaci.

Proč se nám nelíbí kravín v Habří?

Obcí Habří prochází hranice CHKO Blanský les. Vlevo od Lipí vesnička příliš nezasažena výstavbou "štokových vilek s břizolitem", vpravo přijatelný zemědělský areál s klasickým zděným kravínem, porodnou prasat a zastřešenými silážními žlaby. Snad pouze tyto novotvary narušují harmonický pohled na krajinu kolem Lipí s Haberským rybníkem a narušují tolik diskutovaný krajinný ráz. Přesto, že v nedalekém Lipí nejsou zcela využity všechny objekty v rozsáhlém zemědělském areálu a je zde kompletní zázemí pro živočišnou výrobu, rozhodl se zemědělský podnik postavit v Habří nový velkokapacitní kravín pro 512 dojnic.

S ohledem na výše uvedené skutečnosti se nám zdá tento záměr nelogický, neboť si dovedeme představit v této krajině malý zděný kravín, ze kterého jsou dojnice vyháněny na pastvu po okolních lukách, ale nemůžeme se smířit s tím, že na meliorované orné půdě by měl u silnice vyrůst velkokapacitní monolitický objekt, který bude pouze vzdáleně dotvářet vesnickou atmosféru a krajinný ráz svou unifikovanou "architekturou". K záměru se zatím vyjádřila s podmínkami Správa CHKO Blanský les. Stavba je posuzována dle zákona č. 244/1992 Sb. o vlivu stavby na životní prostředí a svůj nesouhlas s předloženou dokumentací k záměru jsme vyjádřili u Okresního úřadu v Českých Budějovicích.

Vladimír Molek, vyšlo v říjnu 2000 v Ďáblíku č.5

ZAOSTŘENO ENVIROSKOPEM



Vybrali jsme pro vás ze 400 různých tipů na výlety po Jihočeském kraji, které všechny najdete v databázi Envirooskop na webu www.envirokop.cz. Jeho zpracovatelem je jihočeská Krajská síť environmentálních center KRASEC.

Památný vrch Burkovák (lat: 49.3192, lon: 14.3551)

Nenápadný vrch Burkovák vás coby přírodní obřadní místo naplní klidem a umožní pocítit duchovní sepětí s přírodou.

Do historie vstoupil Burkovák výjimečnými nálezy keramických pozůstatků z doby halštatské a jako shromaždiště lidu v dobách husitských. Na Burkováku se podle všeho nacházelo svaté místo keltských obyvatel Bohemie. Keltové měli silnou duchovní vazbu na přírodu, uctívali studánky, prameny, stromy i jezera. Takovým posvátným vrcholkem s uctívaným stromem byl i Burkovák. Našly se zde tisíce pozůstatků drobných keramických koleček, tyčinek, ozubených kroužků, střepů apod.. Většina je provrtána, z čehož můžeme usuzovat, že byly na stromě zavěšeny.

Na vrchu si můžete rozdělávat si oheň, posedět na lavičce, poklonit se posvátné slovanské lípě či kříži, který odkazuje na tábory lidu po Husově smrti. Poutě na „hory“ se konaly po celých Čechách, přívrženci husitské reformy z malých měst a vesnic se scházeli, naslouchali kazatelům a přijímali „pod obojí způsobou“. Kopce, kde k takovým





shromážděním docházelo, byly přejmenovávány na Tábor – podle biblické hory Tábor v Galileji. Největší shromáždění se na Táboře – Burkováku konalo 22. 7. 1419, kdy se zde sešlo přes 42 000 lidí!

Do dnešních dnů se dochovalo víc než šest tisíc artefaktů a střepů keramiky z Burkováku.

V roce 2010 byla tajemná atmosféra Burkováku umocněna vybudováním repliky megalitické pravěké stavby. Kamenný kruh naleznete na západním úbočí kopce. Můžete jej využít k léčení, meditaci či jen pro potěchu oka.

Časová náročnost: 2 hodiny

Povaha terénu: Mírný kopcovitý terén, lesní cesta a silnice s cyklostezkou.

Dostupnost: Místo je dostupné po silnici z obce Nemějice, po trase cyklostezky č. 1152 či po zelené turistické značce vedoucí z Písecké Smoleče do Nemějic a dále do Bechyně. Do Nemějic se dostanete také autobusem.

Odkaz na lokalitu na stránce Enviroskopu najdete zde: <http://www.enviroskop.cz/?pamatny-vrch-burkovak>

Vybrali pro vás Romana Panská a Edvard Sequens



Jihočeský kraj

Projekt Enviroskop je podpořen Jihočeským krajem.

POZVÁNKY NA AKCE

ORNITOLOG NA DRÁTĚ – online pořad České společnosti ornitologické

14. DÍL: SOVY
STŘEDA 10. ÚNORA OD
17:30



Podrobnosti a záznamy již odvysílaných dílů na

<https://www.birdlife.cz/ornitolog-na-drate/>.

Zelené úterky



Calla vás srdečně zve na on-line besedu

Má spalování odpadů budoucnost?

s Ivo Kropáčkem
odpadovým expertem z Hnutí DUHA

V Českých Budějovicích se chystá velká krajská spalovna odpadů (ZEVO - zařízení pro energetické využití odpadů). Je to jediné řešení, pokud nechceme odpady skládkovat? Jak se k takovým záměrům staví Evropská unie? Co nás vůbec čeká v nakládání s odpady?

V úterý 16. února 2021 od 17,30 hod.

Prostřednictvím aplikace Zoom – sledujte web či Facebook Cally

Více informací:

Calla – Sdružení pro záchranu prostředí, Fráni Šrámka 35, České Budějovice
tel.: 384 971 930, calla@calla.cz, <http://www.calla.cz>



Tento projekt je spolufinancován Statutárním městem České Budějovice.



Zpravodaj **Ďáblík** pro své členy a přátele vydává:



Calla – Sdružení pro záchranu prostředí

Naše adresa: Fráni Šrámka 35, 370 01 České Budějovice

Telefony: 384 971 930, 387 311 381 • **Fax:** 384 971 939

E-mail: calla@calla.cz • **Internet:** <http://www.calla.cz> • Calla je také na [Facebooku](#)

Naše konto: 3202800544 / 0600 GE Money Bank, pob. České Budějovice

IČO: 62536761

Články do dalšího čísla posílejte do 11. února 2021 na edvard.sequens@calla.cz.

Databázi odběratelů spravuje Romana Panská. Chcete-li se přihlásit k pravidelnému odběru **Ďáblíka**, pište na romana.panska@calla.cz. Nechcete-li naopak dostávat tento zpravodaj, napište nám a my Vás vymažeme z adresáře.

Všechna starší čísla občasníku **Ďáblík** najdete na webových stránkách Cally.

Líbil se Vám Ďáblík? Pomozte nám s jeho šířením!

Pošlete ho svým přátelům s nabídkou na pravidelný odběr do e-mailové schránky.

Můžete nám také přispět na vydávání.

Použijte číslo účtu 3202800544 / 0600 a variabilní symbol: 111.

Děkujeme!